

Exodus

Lekció: Jn. 21. 15-25
Textus: 2Móz. 6.2-27

2004. dec. 12.
Gazdagrét

A megújított elhívás

Alkalmanként mindannyian kudarcot vallunk életünk egy-egy területén. Tudunk-e újrakezdeni? Van-e bennünk motiváció, erő az első vagy a sokadik kudarc után újból belevágni valamibe? Megadják-e nekünk, vagy megadjuk-e magunknak erre a lehetőséget? És hogyan gondolkodunk Istenről? Mit gondol ő az újrakezdőkről? Lehet-e nála hibázni? Hiszen minél tökéletesebb valaki, annál távolabbinak érezzük - és annál kevésbé tudjuk elhinni, hogy van szabadság hibázni és újrakezdeni. Márpedig Isten egészen tökéletes...

Mózes kudarcot vallott ember. Isten elhívta, meggyőzte arról, hogy általa akar szabadulást készíteni Izraelnek, az egyiptomi kényszermunka alatt roskadozó népnek. Mózes nem könnyen fogadta el az Istentől való küldetést, de végül Isten győzött és Mózes bement a fáraóhoz: Így szól az Úr, Izrael Istene: Bocsásd el népemet! Amint láttuk, a fáraó gúnyosan elutasítja Mózeset, és nem hogy nem engedi el Izraelt, hanem még jobban megnyomorítja életüket (5.1-11). Amikor Izrael vezetői bemennek a fáraóhoz, hogy könnyítsen terhükön, Egyiptom királyának szíve nem lágyul meg. A vezetők ezért Mózeset és Áront vádolják (5.20). Ha Mózes nem megy be a fáraóhoz a vélt isteni küldetéssel, nem vált volna elviselhetlenné amúgy is nyomorúságos életük. Mózes pedig keserűségében Istenhez fordult: Miért nem tettél semmit? Miért küldtél el engem? Nem látod, hogy minden csak rosszabb lett, mint mielőtt hittem és engedelmeskedtem volna neked (5.22-23)? Isten válaszol a keserűségtől és vádaktól nem mentes kérdésekre: majd meglátod, hogy mit cselekszem a fáraóval és hogyan szabadítom meg a népemet. Azaz Mózes félreértette a helyzetet. Nem ismerte fel, hogy Isten tud mindarról, ami történt, hanem az első pofon után feladta, amit Isten ígért neki és amivel megbízta őt. Mózes kudarcot vallott ember. Csodálatos Istentől való tapasztalatok után egyszercsak úgy értékeli, hogy mindez nem volt semmi. Mit kezd Isten a jelen helyzetben? Van-e Mózesnek lehetősége újrakezdeni? Vagy talán eldobja őt az Úr, mint állhatatlant, haszontalant, aki nem felel meg az ő elvárásainak?

A ma olvasott részben Isten megújítja Mózes elhívását. Megismétli ígéreteit, olyan intenzitással, olyan erővel, amire korábban ritkán volt példa. De nemcsak Isten ígéreteinek gazdagságával találkozunk, hanem egy megroppant, összetört, hitehagyott néppel is. Isten Mózeset és Áront egy reményvesztett néphez küldi, közöttük kell helytállniuk, minden elkeseredettségük közepette Mózesnek kell biztosan állni az Isten ígéreteiben. Végül azt tudjuk meg, hogy honnan származnak, milyen emberek azok, akiket Isten használni fog. Honnan való az a Mózes, aki bár kudarcot vallott, Isten mégis újra megbízta népe szabadításának munkálásával.

I. Az Isten, aki ígéreteket ad

Isten egy hosszabb beszédben szól Mózeshez. A beszéd ugyanazzal kezdődik, mint amivel végződik: „*Én vagyok az Úr!*” Mindezen felül ebben a néhány versben (2-8) még kétszer hangzik el ugyanez Istentől. Mire mutathat ez az erős személyes hang? Ígéretei felsorolása közben miért hangsúlyozza Isten: Én vagyok az Úr? Összefügg ez a következő kijelentéssel: „*Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak úgy jelentem meg, mint mindenható Isten, de azon a néven, hogy az Úr nem voltam ismert előttem.*” Sokan felvetették, hogyan mondhatja ezt Isten, hiszen az Ószövetségben már Ábrahám is használja az „*ÚR*” (Yahweh) elnevezést. A hagyományos válasz erre a kérdésre az, hogy nem egy új név meghallásáról, hanem ennek a névnek az igazi tartalmáról van szó. Isten úgy jelenti ki magát, úgy ismerteti meg önmagát, úgy leplezi le jellemét, tulajdonságait mindabban, ami hamarosan bekövetkezik Egyiptomban, ahogy az korábban nem történt meg. Ábrahám, Izsák és Jákób részesei lettek Isten szövetségének, de annak beteljesedését nem élték meg. „*Én vagyok az Úr!*” – ez nem bemutatkozás, hanem Isten önkijelentése. Isten nem pusztán a nevét közli, hanem önmagát – hiszen ő azonos nevével. Nem önmagának bizonygatja, hogy ő az Úr – hanem Mózesnek hangsúlyozza: mindaz, amit most elmondok neked, lényem lényegéhez, legszentebb ígéreteimhez, szívem mélyéhez tartozik. Figyelj, Mózes, hogy ki vagyok, és mit cselekszem.

Mindezek után Isten olyan tömören, gazdagon, koncentráltan fogalmazza újra ígéreteit, hogy azok elől nem lehet „elbújni”, nem lehet kitérni, Mózesnek meg kell azt hallani. Az Úr hármias ígéretre kötelezi el magát:

Szabadulást ígér Izraelnek. Isten 5 kifejezéssel ismétli meg, amit már az égő csipkebokorban elmondott Mózesnek: meghallottam panaszkodásukat, emlékszem szövetségemre, megszabadítalak, megmentelek, megváltalak. Igen, a fáraó szorítása erősebb, mint korábban; igen, úgy tűnik, nincs szabadság a rabszolganépnek; igen, könnyebb elhinni, hogy nem változik semmi, hogy a reménytelenség és erőtelenség végleg elhatalmasodott és rabságban tartja őket – de „*Én vagyok az Úr*”, a szabadító.

Isten lényéhez tartozik, hogy ő szabadító. Izrael ebben fogja megismerni Istent, ez lesz az első nagy tapasztalata az Úrral. Szolgák voltunk – és most élünk. Nem azt tettük, amit akartunk – most azt tesszük, amire az Úr hívott el. Idegen és gonosz, életet megnyomorító erőknek voltunk kitéve – de most az Úr uralkodik rajtunk. Azt hiszem, Istennek semmiben sem telik nagyobb öröme, mint amikor embereket szabadít meg a gonoszság, a hiábavalóság, a bűn, a Sátán hatalmából. Jézus neve azt jelenti: Az Úr megszabadít. Isten ma ugyanígy jelenti ki magát nekünk: Én vagyok az Úr! Én szabadító Isten vagyok. Ha életed elsorvasztja, megnyomorítja az üresség, ha úgy érzed, elborít és szétszabdál a káosz, ha legyőz bármilyen szenvedély – Jézus a szabadító! Jöjj hozzá bizalommal!

Azt ígéri, hogy Izrael az ő népe, ő pedig Izrael Istene lesz. A szövetség, amelyet az Úr nem felejt el, többet jelent, mint hogy kiszabadítja az övéit az elnyomás hatalmából. El is kötelezi magát mellettük – mindörökre. Isten rátekin Izraelre, a rabszolganépre. Azokra, akik inkább a fáraótól várják sorsuk enyhülését, semmint az Úrtól az igazi szabadítást (5-15-16). Azokra, akik – amint majd látni fogjuk – nem hisznek benne. Rájuk néz – és azt mondja: „*népemmé fogadlak titeket, és a ti Istenetek leszek. és megtudjátok, hogy én, az Úr vagyok a ti Istenetek...*”. Kicsoda az, aki így szól, én vagyok az Úr? Az, aki akkor is ragaszkodik Izrael ősatyjának adott ígéreteihez, a velük való szövetséghez, hogy amikor ránéz erre a

megnyomorodott népre, nem kihátrálni próbál korábbi kijelentéseiből. Népévé fogadja – ezeket? Pont ezeket? Istenük lesz – ezeknek? Éppen ezeknek? Mennyi nagyobb, szabadabb, erősebb, szebb nép van, akiket választhatna! Miért éppen ők? Mert Isten hűséges ahhoz, amit megígért!

Isten azt ígéri, hogy örökségül adja nekik a földet, amelyet korábban atyáiknak ígért. Azaz gondoskodik népe életéről, jövőjéről. Nemcsak megszabadítja őket, nemcsak népének fogadja őket, de lehetőséget biztosít arra, hogy új és szabad életüknek legyen lehetősége a kibontakozásra, a kivirágzásra. Hiszen Isten szabadítása nem pusztán egy lelki élmény, nem pusztán a fáraó elnyomó és halált hozó hatalma alól való felszabadulás, nemcsak annak bizonyossága, hogy Istenhez tartoznak, hanem egy az Úrral kiteljesedő élet is. Élet, amelynek helyre, térre, földre, otthonra, hazára, kenyérre, biztonságra van szüksége. Jézus Krisztus azt mondta: „*Én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt, bőségben éljenek.*” (Jn. 10.10)

„*Én vagyok az Úr*” – mondja Isten, jelenti ki Isten magát Mózesnek. Szinte felépíti a kudarcott vallott, megkeseredett, hitetlenné lett követét. Szinte ráönti, ráárasztja önmagát és mindazt, amit cselekedni szándékozik. „Tömény” örömhírt hirdet neki: Mózes, szabadulást szerzek ennek a népnek, népemmé fogadom őket, és beviszem őket a földre, amelyet ígértem nekik. „*Mózes pedig elbeszélte mindezt Izrael fiainak.*”

II. A nép, amely összetört

„*De nem hallgattak Mózesre kishitűségük és a kemény szolgálat miatt.*” Isten gazdag ígéreteit tolmácsolja Mózes, de a nép, akihez Isten küldi, nem hallgat rá. Nem képes Isten „igenjét”, az Istentől való élet lehetőségét meghallani és megragadni. Ennek oka kishitűségük és a kemény szolgálat. A magyar kifejezés „kishitű” félrevezető. Könnyen mondjuk azt, hogy mi is kishitűek vagyunk – hogyan lennénk „nagyhitűek”? Miért olyan nagy baj ez? Még alázatot is feltételez a részünkről. De az eredeti kifejezés szószerint így hangzik: „lélekben rövid”. A jelentése: a generációkon áthúzódó kemény és kegyetlen szolgálatban megtört lelkű, megnyomorított, megroppant gerincű nép. Egy olyan lakosság, amelynek tagjai nem látnak túl pusztá létfenntartásuk kihívásain. Legmerészebb és legszebb álmaikban is csak azt tudják elképzelni, hogy kicsit könnyebb lesz az élet azáltal, hogy újra kapnak szalmát a vályogvetéshez. Csak nehogy rosszabb legyen, nehogy kevesebb legyen a napi betevő, nehogy elsötétedjen előtte a színes álmokat otthonába varázsló képernyő, nehogy kevesebb legyen a chips és a cola. A lélekben megtört népnek nincsenek álmai szabadságról, amit Isten, a szabadító hoz el. Nincsenek érzékszerveik arra, hogy felismerjék, több az élet, mint az a szolgálat, amelyben élnek. Több az élet, mint az a nyomorúságos kis biztonság, amit rabszolgálatukban valahogy mégis összehoznak otthonaikban.

De Isten második ígését sem érthetik. „Ti népem lesztek, én pedig Istenetek”. A rabszolgák névtelen tömeg, akiknek se nevük, se múltjuk, se jövőjük, se nemzetük. Héberek ők, szolgák, de nem egy megszervezett, összetartó, egymás erejében bízó nép. Amikor majd Isten kiszabadítja őket Egyiptomból, amikor szövetséget köt velük a Sínai-hegyen, akkor lesznek néppé. De ezt az ígérést most még nem tudják befogadni.

Az önálló föld, az Isten áldásával kiteljesedő, virágzó, szabad élet szintén értelmezhetetlen nekik. Nemzedékeken keresztül tanulták, hogy ők szolgák, másodrendűek, kicsik, erőtelenekek – és elhitték. Természetes, hogy így alakult. Érthető, hogy megroppant a lelkük, hogy nincsenek álmaik, nincs bátorságuk, csak arra törekednek, hogy valahogy túléljék az életet. Persze, ha nem jön szabadító, végül elvesznek. Ezért van hát, hogy nem hallgatnak, nem képesek hallgatni Mózesre – és nemet mondanak Isten szabadítására.

III. A küldött, aki megújult

Isten azonban nem adja fel. A megnyomorított rabszolgasereg az övé, és azt ígérte, hogy népévé fogadja őket és Istenük lesz. Ezért kitartó, ezért újítja meg az elhívását Mózes életében. Mert szükség van azokra, ma is szükség van azokra, akik hisznek Isten szabadításában, velünk való szövetségében, és abban, hogy ő életet akar hozni – mind egyéni, mind közösségi, nemzeti szinten. Szükség van azokra, akik Jézus Krisztus szabadítását megköstölve kilépnek a fogyasztói társadalom másképpen szolgaságba taszító, embereket állati szintre aljasító, családokat szétzüllesztő, Istentől való értékeket megvető világából. Szükség van rád, hogy Krisztus nevében odaállj és szabadulást hirdess annak, akinek élete belülről mállik szét, aki képtelen a másik embert meglátni, a szomszédjának kezét nyújtani. Szükség van Isten népére, hogy megéljük a szabadságot, amire elhívott.

Kik ezek az emberek? Kicsoda Mózes és Áron? A fejezet végén egy hosszú nemzetség táblázatot olvasunk. Bár több ehhez hasonló is szerepel a Bibliában, általában nehezen értjük meg ezek jelentőségét. A mai részben szereplő nemzetségtáblázat egyik feladata, hogy bemutassa az olvasónak Mózes és Áront, az Isten küldötteit, azt a két férfit, aki által a szabadulást véghez fogja vinni. Mit mond el ez a rész azokról, akiket Isten használ? Kiket használ az Úr?

Hús-vér emberek, amint mi is. Mózes és Áron nem a menyből aláhullt angyalok, Istentől közvetlenül küldött kommandósok, félig-ember félig-isten csodalények. Nem, hanem ugyanolyan emberek, mint mi, mindannyian, szülőkkel, nagyszülőkkel, szűkebb és tágabb rokonsággal.

Rokonságukban, családjukban vannak igaz és hitvány emberek, amint a mieinkében is. Ha valaki végignézi a neveket, látja, hogy a szentíró nem hagyta ki a két férfi családfájából azokat, akik Istennek nem tesztő dolgot cselekedtek. Nem szépítette meg a valóságot, hogy már családjukban jelezze, micsoda különleges super-hősökről van szó. Olvasunk pl. Kórahról, aki fellázadt Mózes ellen, valamint Nádábról és Abihuról, Áron fiairól, akik szintén elvesztek, mert tiszteletlenül járultak az Úr elé. Vannak a nevek közt olyanok is, akik viszont épen Isten iránti hűségüket bizonyították egy nehéz helyzetben (pl. Fineás).

Isten mindannyiunkat formált nemzedékeken, általunk nem ismert felmenők hűségén és hűtlenségén keresztül is. Formált azon események, körülmények által, amelyeket megéltünk, legyünk idősebbek, vagy fiatalabbak, tanulók vagy már nyugdíjasok. Bennünket Jézus Krisztusban megszabadított, népévé fogadott és bővülő életet adott. Most pedig arra hív, azért jön közel hozzánk, akik esetleg kudarcot vallottunk, hogy felnyissa szemeinket: szüksége van ránk. Megújítja elhívását most, amikor sokan elcsüggedtek, elerőtlenednek, csalódnak és

megkeseredtek: Én vagyok az Úr! Menj, és mondd meg a fáraónak: bocsásd el az én népemet! ÁMEN!